

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (25-26 квітня 2018 р., м. Бердянськ)

(«Урядовий кур'єр», 28.08.2008); *Так було в Чечні, чи в Афганістані, чи в Іраці* (5 канал, 27.01.2014); *...що заявили на мітинзі* (канал «1+1», 31.10.2015).

Тенденція до переходу *г, к, х у з, ц, с* особливо виявляється в запозиченнях. Яскравим прикладом того, як іншомовне слово підпадає під дію фонетичних чинників української мови, є форми місцевого відмінка іменника *Фейсбук*, який спочатку навіть мав різне написання і, звичайно, не змінювався: *...написав нардеп на своїй сторінці у Facebook* («Україна молода», 16.12.2015); *...написав Мінадіров на своїй сторінці у Фейсбук* («Газета по-українськи», 17.02.2016). Згодом він увійшов до відмінкової парадигми іменників чоловічого роду II відміни і набув закінчення *-у*: *Привабливість публікації на Фейсбуку в тому, що ти маєш реакцію читача відразу й безпосередньо* («Дзеркало тижня», 28.12.2015). Здебільшого перехід *г, к, х у з, ц, с* відбувається поступово, протягом багатьох років, але в іменникові *Фейсбук* майже паралельно почали вживати флексії *-у* та *-і*, з поступовою перевагою останньої. Спочатку таке вживання було зафіксовано в усному мовленні, а пізніше й в писемному: *Заходьте на нашу сторінку у Фейсбуці* (канал «ТВі», 24.01.2014); *А пости в «Фейсбуці» насправді нічого не вирішують* («Україна молода», 12.01.2016); *Пристрасті в Фейсбуці не привели нікого на поминки загиблих* («День», 01.03.2017).

Отже, у мові сучасних ЗМІ спостерігаємо хитання у виборі форми місцевого відмінка. Виразною тенденцією є розширення випадків переходу *г, к, х у з, ц, с* перед закінченням *-і* в місцевому відмінку, що свідчить про намагання повернути українській мові її національну специфіку.

Література

1. Сологуб Н. М. *У кемпінгу чи в кемпінзі?* / Н. М. Сологуб // *Культура слова*. - 1993. - Вип. 44. - С.95-97.
2. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму (у межах граматичних категорій іменника) / О. О. Тараненко // *Мовознавство*. - 2005. - № 3-4. - С.85-104.

ФАКТ І ВИГАДКА: ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖІ (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ NONFICTION XX СТ.)

Якобчук-Чирва Ю. О., асистент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Проблема визначення межі факту та вигадки, «раціо» та «емоціо» є однією з основних у літературі nonfiction. Дослідження періодів активізації формування документального наративу в американській літературі XX ст. показало, що ці тексти практично народжуються зі знайденого яскравого реального факту, котрий письменник майстерно деталізує і з журналістською точністю викладає. Тому важливо розуміти особливості факту та його використання в літературі nonfiction.

«Факт (від лат. Factum - зроблене) означає, як відомо, дійсну подію, те, що реально відбулося. Під словом –факт" прийнято також розуміти судження або в інший спосіб зафіксовану реальність», - зазначає В. Здоровега [2, с.76]. Якщо у

Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку

першому випадку йдеться про реальний факт, тобто про те, що відбулося в житті, що не може бути ні спростованим, ні підтвердженим, то в іншому - про факт, відображений кимось, а значить, певною мірою суб'єктивний.

Аналіз творів, які віднесено до літератури nonfiction, показав, що їхні сюжети спираються на цілком реальні факти, документи, котрі не вимагають верифікації («З холодним серцем» Т. Капоте; «Армії ночі», «Майями та облога Чикаго» Н. Мейлера; «Опівночі в саду добра та зла» Дж. Берендта; «Янголи Пекла» Г. Томпсона; «Дружина ближнього твого» Г. Таліза; «Смерть президента» В. Манчестера та ін.).

«Домисел (вимисел) у літературі - народжена творчою уявою письменника, художньо трансформована дійсність. Домисел - дофантазовування, додавання до того, що насправді існувало чи існує, чому є документальне чи якесь інше підтвердження; він полягає в художній трансформації письменником відомого факту через діалог, пейзаж, портретну характеристику тощо. Домисел, будучи допоміжним інструментом, стосується деталей, штрихів, на відміну від вимислу - фактично повного придумування істотного, визначального у творі. Отже, функції домислу - дофантазувати, додати деталі до того, що насправді існувало чи існує; вимисел - це фактично повне вигадування подій, показаних у творі, вільний лет творчої уяви, яка відривається від достовірних фактів. Так, ранній роман Г. Томпсона «Ромовий щоденник» являє собою синтез документального і художнього, що є свідченням того, що твір знаходиться на межі правди і вимислу, проте тяжіє до художності (автор волів відсторонитися від свого героя, а при створенні персонажів твору використовував характеристики прототипів реальних людей) і не належить до літератури nonfiction.

У творах nonfiction вимисел неприйнятний. Поняття домислу в порівнянні із вимислом виступає допоміжним засобом, він стосується деталей, штрихів твору, отже, менш істотного, однак і не малозначного. Чи домислюють дійсність автори літератури nonfiction? І так, і ні. Продовжимо приклад із твору Г. Томпсона «Дружина ближнього твого», в якому автор змінив деякі власні імена персонажів, щоб не зашкодити їхній репутації. Таким чином у творі присутні моменти, які можна класифікувати і як не достовірні.

Проблема вимислу і домислу в творах, які стоять на межі fiction і nonfiction, є предметом наукової дискусії про документалізм і донині.

Слушною на сьогодні є думка Л. Гінзбург про модифікацію матеріалу, яка відбувається у жанрах документальної літератури: «Література вигадки черпає свій матеріал із дійсності, поглинаючи його художньою структурою; фактична достовірність зображеного, зокрема те, що йде від особистого досвіду письменника, естетично мало значуща (вона, звичайно, суттєва для творчої історії написаного). Документальна ж література живе відкритою співвідносністю і боротьбою цих двох начал» [1, с. 63]. Саме відкритість літератури nonfiction до взаємодії з іншими жанрами визначає її місце на перетині fiction та nonfiction.

Межа між власне fiction і nonfiction дуже хистка, інколи невловима. Дослідники називають різні критерії визначення твору fiction чи nonfiction, проте найважливіше - це міра наявності / відсутності документального фактажу. За його наявності - це nonfiction, за його відсутності - fiction.

Отже, специфіка літератури nonfiction визначається, на нашу думку, не так тематично, як через функцію та наміри автора, його настанову «донести правду»

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (25-26 квітня 2018 р., м. Бердянськ)

до читача, тобто об'єктивно та достовірно розповісти про конкретну людину, реальну подію, використовуючи журналістські та белетристичні засоби і прийоми. В основі творів nonfiction лежить факт, котрий не вимагає верифікації. Достовірність досягається завдяки максимальному наближенню до реального життя. Проте достовірність залишається спірним питанням у літературі nonfiction.

Реалістична американська проза ХХ ст. намагалася розвивати й удосконалювати зображальні засоби роману, сміливо експериментувати, вбирати в себе риси всіх основних художніх стилів епохи, не стояла осторонь від життєво важливих проблем доби. В американській літературі з'явилися епічні твори, присвячені аналізу внутрішнього світу людини, пройняті глибоким психологізмом. Таким чином вибудувалася схема інтеграції документального і художнього: з одного боку, власне документ інформативного характеру, з іншого - художній твір, який набуває документального первня. Ця тенденція привела до незвичайної популярності синтетичних форм, до образного оновлення прози. Більшість літературних жанрів американської прози визначаються на перетині fiction та nonfiction.

Список літератури

1. Гинзбург Л. Я. О документальной литературе и принципах построения характера / / Вопр. лит. - 1970. - № 7. - с. 62-91.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. - Львів: ПАІС, 2004. - 268 с.